

Ігор ЯКІВЦІВ,
здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії
спеціальності «Економіка»
Науковий керівник: **Юлія ВОЛОЩУК,**
д-р екон. н., професор кафедри економіки,
підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

ІННОВАЦІЙНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

На сьогодні українські сільськогосподарські підприємства все більше використовують інновації як один з головних чинників і можливостей розвитку. У країні функціонує законодавча база для підтримки інноваційного підприємництва, зокрема закони «Про інноваційну діяльність», «Про інвестиційну діяльність», «Про наукову та науково-технічну діяльність» тощо. Проте систематична інтеграція інновацій у виробничі процеси, що має вирішальне значення для підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, залишається непослідовною.

Важливо визнати, що триваючі військові дії та низка проблем економічного характеру в Україні створюють несприятливі умови для ефективної інноваційної діяльності, як в економіці загалом, так і в окремих галузях. Тому актуальним залишається стратегічний імператив створення механізму державного регулювання інноваційного розвитку. Це передбачає реалізацію необхідних заходів економічної політики та вдосконалення існуючої системи стимулювання інноваційного зростання. Серед першочергових завдань – підвищення конкурентоспроможності національної економіки за рахунок інновацій. Це забезпечить українським виробникам конкурентну перевагу як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, позиціонуючи Україну поруч із розвиненими країнами світу.

Структурні відмінності між Україною та ЄС у сфері інновацій включають такі відмінності:

– Україна демонструє нижчий дохід на душу населення порівняно з ЄС, однак її економіка розвивається швидшими темпами. Крім того, виробництво та бізнес-послуги становлять меншу частку економіки України порівняно з ЄС;

– чистий приплив прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну позитивно впливає на інноваційний клімат. І навпаки, найбільші витрати на дослідження та розробки (НДДКР) мають негативний ефект.

– в Україні недоступна інформація про інноваційні профілі та показники, пов'язані зі зміною клімату.

– показники управління та політики в Україні відстають від середнього показника ЄС як рушійні сили досліджень та інновацій [1].

Ці структурні відмінності підкреслюють сфери, на яких Україна може зосередити свої зусилля, щоб подолати розрив з ЄС у сфері інновацій та досліджень [2].

Відповідно до European Innovation Scoreboard за 2022 рік, Україна віднесена до інноваторів, що розвиваються, з показниками 31 % від середнього по ЄС. Це означає невелике збільшення на 1,6 в.п. порівняно з 2021 роком, однак спостерігається зниження на 0,5 в.п. порівняно з 2015 роком.

Українська інноваційна система зазнала наступних змін:

- показник людських ресурсів знизився.
- привабливість дослідницької системи підвищилася, зокрема завдяки збільшенню кількості міжнародних публікацій.
- фінансова складова спостерігала зростання, насамперед через збільшення витрат на венчурний капітал.
- інвестиції підприємств у дослідження та розробки скоротилися.
- зменшується кількість підприємств, що провадять навчання використанню інформаційно-комунікаційним технологіям (ІКТ).
- значне збільшення кількості заявок на патенти та торгові марки.

– помітно скоротився експорт середньо- та високотехнологічних товарів.

Ці зміни підкреслюють мінливий ландшафт інновацій в Україні, як з позитивними зрушеннями, так і з проблемними сферами, які можуть потребувати цілеспрямованих втручань для сприяння сталому зростанню та конкурентоспроможності в глобальній інноваційній екосистемі. [3]. Такі тенденції здійснюють вплив і на інноваційну політику в сільському господарстві.

Щодо впровадження інновацій, то підприємства переважно вважають цифровізацію ключовим чинником змін в аграрному секторі. Це проявляється в різних формах, таких як електронний документообіг і точне землеробство з використанням таких технологій, як дрони, БПЛА та супутникові зображення. Включають також впровадження мобільних додатків, технологій великих даних і чат-ботів [4].

Пріоритетом для сільськогосподарських виробників повинна бути діяльність в напрямку збереження природно-ресурсної бази, мінімізації впливу на навколишнє середовище, а також забезпечення прибутковості та сприяння процвітанню громади. В даний час одним з ефективних підходів для досягнення цих цілей є впровадження інновацій.

Список використаних джерел

1. Mulyk T., Yaroslavna M. (2020). Innovations in the agricultural business : problems and prospects in Ukraine. International Journal of Innovative Technologies in Economy. 2020. № 1 (28). С. 9-18. DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_ijite/31032020/6959
2. European innovation scoreboard. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard_en

3. Негода Ю., Новак І. Інноваційне забезпечення аграрного сектору України. *Економіка та суспільство*, 2023. (50). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-40>

4. Волощук Ю. О., Волощук В. Р., Савчук О. В., Федорук У. В. Удосконалення організаційно-економічного механізму менеджменту інноваційного розвитку агропромислових підприємств. Науково-виробничий журнал *Інноваційна економіка*. 2021. 7-8 [89] С. 89-95.